

RAPPORT

Een inspectie van drie rioolgemalen in het kader van de Wet natuurbescherming (onderdeel soorten)

Reeuwijk-Brug West, Reeuwijk-Brug Oost en
Zwammerdam

Klant: Hoogheemraadschap van Rijnland

Referentie: BG7184WATRP2012011824

Status: Concept/P1.0

Datum: 7-1-2021

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Water

Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Een inspectie van drie rioolgemaal in het kader van de Wet natuurbescherming
(onderdeel soorten)
Ondertitel: Reeuwijk Brug West, Reeuwijk Brug Oost en Zwammerdam
Referentie: BG7184WATRP2012011824
Status: P1.0/Concept
Datum: 7-1-2021
Projectnaam: BG7184
Projectnummer: BG7184
Auteur(s): Tessa van Vreeswijk

Opgesteld door: Tessa van Vreeswijk

Gecontroleerd door: Geoffrey de Rooij

Datum: 16 december 2020

Goedgekeurd door: Teus Heemsbergen

Datum: 7 januari 2021

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veeleenvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V. en dient voor publicatie of anderszins openbaar maken te worden geanonimiseerd.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doelstelling en scope onderzoek	1
1.3	Werkwijze	1
1.4	Leeswijzer	1
2	Juridisch kader Soortenbescherming	2
2.1	Wettelijke natuurbescherming	2
2.2	Soortenbescherming (Wnb hoofdstuk 3)	2
3	Projectomschrijving	5
3.1	Plangebied	5
3.2	Voorgenomen ontwikkelingen	7
4	Aanwezigheid beschermde soorten en toetsing aan de Wnb	8
4.1	AWTB Zwammerdam	8
4.1.1	Jaarrond beschermde nesten	8
4.1.2	Vleermuizen	8
4.2	AWTG Reeuwijk-Brug Oost	9
4.2.1	Jaarrond beschermde nesten	9
4.2.2	Vleermuizen	9
4.3	AWTG Reeuwijk-Brug West	11
4.3.1	Jaarrond beschermde nesten	11
4.3.2	Vleermuizen	11
5	Conclusie en aanbevelingen	12
6	Literatuur	13

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Hoogheemraadschap van Rijnland (hierna: HHvR) gaat werkzaamheden uitvoeren aan drie rioolgemalen in Reeuwijk-Brug en Zwammerdam. In een memo heeft de ecooloog van HHvR deze werkzaamheden getoetst aan het vigerend natuurwetgeving en -beleid (Ernst, 2020). Hieruit is naar voren gekomen dat er een nadere inspectie van de rioolgemalen nodig is om te bepalen of er nog nader onderzoek nodig is naar de functie van deze gebouwen voor vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nesten. Royal HaskoningDHV (hierna: RHDHV) is gevraagd om deze nadere inspectie uit te voeren.

1.2 Doelstelling en scope onderzoek

Dit rapport bevat een verslag van de nadere inspectie van de drie rioolgemalen door ondergetekende ter zake deskundige ecooloog. Het rapport geeft aan welke potentiële leefgebiedsfuncties voor vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nesten zijn aangetroffen en of, en zo ja, welk soortgericht vervolgonderzoek nog nodig is. Relevante foto's en verspreidingskaarten zijn opgenomen in de rapportage. Een toetsing aan beschermde gebieden is geen onderdeel van de scope van deze opdracht. Hieraan is al getoetst door de ecooloog van HHvR (Ernst, 2020).

1.3 Werkwijze

Op 18 november 2020 zijn de drie rioolgemalen bezocht door ondergetekende ter zake deskundige ecooloog van Royal HaskoningDHV (T. van Vreeswijk). Het was tijdens de inspectie helder, zonnig, 12 graden en de windsterkte en -richting was ZZW4. Tijdens de terreininspectie is, conform opdracht, specifiek gelet op het voorkomen en potentiële functies van het terrein voor vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde nesten. De volgende onderzoeksvragen worden in dit rapport beantwoord:

- Welke vleermuissoorten en vogels met jaarrond beschermde nesten komen voor in of nabij het onderzoeksgebied en zijn op basis van aanwezige biotopen al of niet uit te sluiten?
- Welke (negatieve) effecten zijn te verwachten op deze soorten als gevolg van de voorgenomen activiteit?
- Kunnen voorzorgsmaatregelen genomen worden om negatieve effecten en daarmee een overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming te voorkomen en zo ja, welke voorzorgsmaatregelen zijn dat?
- Is nader soortgericht onderzoek nodig om de aanwezigheid van vleermuissoorten en vogels met jaarrond beschermde nesten vast te stellen of uit te sluiten? Zo ja, voor welke soorten?
- Is het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk en zo ja voor welke soorten en verbodsartikelen is dit van toepassing?

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 1 wordt de aanleiding, doelstelling en scope van het onderzoek en de gehanteerde werkwijze van de terreininspectie besproken. In hoofdstuk 2 wordt het juridisch en beleidskader beknopt weergegeven waarin de wet- en regelgeving van de beschermde soorten is beschreven. In hoofdstuk 3 wordt de voorgenomen ingreep en het plangebied met de directe omgeving besproken. In hoofdstuk 4 wordt aangegeven welke beschermde soorten er mogelijk voorkomen en worden de mogelijke effecten van de voorgenomen ingrepen op deze soorten beschreven. Als laatste bevat hoofdstuk 5 de conclusies en aanbevelingen van de toetsing.

2 Juridisch kader Soortenbescherming

2.1 Wettelijke natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van bepaalde soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). Deze wet bevat regels voor de bescherming van natuurgebieden, in het wild levende dier- en plantensoorten en houtopstanden in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming¹. De Wnb kent naast de algemene zorgplicht (conform artikel 1.11) een drietal hoofdstukken die relevant zijn voor voorliggend voornemen. Hoofdstuk 2 van de Wnb gaat over de Natura 2000-gebieden, hoofdstuk 3 ziet toe op soortenbescherming en hoofdstuk 4 gaat over houtopstanden. Onderhavige rapportage is uitsluitend gericht op het onderdeel Soortenbescherming onder de Wnb. In onderstaande paragraaf is hiervoor het relevante toetsingskader opgenomen.

2.2 Soortenbescherming (Wnb hoofdstuk 3)

Beschermingsregimes

De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn², Habitatrichtlijn³ en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

- *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb)*
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- *Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 van de Wnb)*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wnb. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten van nature voorkomend in Nederland.

Verbodsbepalingen

Elk van de beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van deze verboden.

De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 (van de Wnb) zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen (zie Tabel 2-1) en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen. Bij

¹ <http://wetten.overheid.nl/BWBR0038662/2017-01-01>

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31979L0409:NL:HTML>

³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0043:NL:HTML>

de toetsing aan het soortbeschermingsdeel van de Wnb wordt bepaald of beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen in het onderzoeksgebied en of de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt als gevolg van het project, waardoor de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt.

Tabel 2-1: overzicht van de verbodsbepalingen van Wet natuurbescherming, onderdeel Soortenbescherming.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Artikel 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Artikel 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Artikel 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Artikel 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Artikel 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Artikel 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Artikel 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Artikel 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	
Artikel 3.1 lid 4 Het is verboden vogels opzettelijk te storen.	Artikel 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Artikel 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
Artikel 3.1 lid 5 Opzettelijk storen is niet verboden indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Artikel 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	

Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt aangetast en soorten niet worden verwond of gedood. Lukt dat niet en worden dus verbodsbepalingen overtreden, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden en is een ontheffing nodig. Het beschermingsregime van de soort bepaalt de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing.

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden per beschermingsregime. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of dwingende reden van groot openbaar belang). Onder de Wnb geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit⁴. Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht vaststellen middels een verordening. De provincie is het bevoegd gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wnb. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van LNV bevoegd gezag⁵. Het bevoegd gezag voor dit project is de provincie Zuid-Holland.

Voor sommige soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen op basis van Provinciale Staten vastgestelde provinciale verordeningen. De vrijgestelde soorten in Zuid-Holland zijn in Tabel 2-2 weergegeven. In specifieke gevallen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht als ruimtelijke ont-

⁴ Met uitzondering van een aantal in art 1.3 van de Wnb genoemde projecten (van nationaal belang).

⁵ Besluit Wnb 11 oktober 2016, <https://wetten.overheid.nl/BWBR0038662/2018-01-01>

wikkelingen uitgevoerd worden volgens een goedgekeurde gedragscode. De algemene zorgplicht uit artikel 1.11 blijft wel te allen tijde van toepassing.

Tabel 2-2: overzicht van de soorten met een algemene vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen in Provincie Zuid-Holland.

Grondgebonden zoogdiersoorten			Amfibieën	
Aardmuis	Egel	Konijn	Wezel	Bruine kikker
Bosmuis	Gewone bosspitsmuis	Ree	Woelrat	Gewone pad
Bunzing	Haas	Rosse woelmuis		Kleine watersalamander
Dwergmuis	Hermelijn	Veldmuis		Meerkikker
Dwergspitsmuis	Huisspitsmuis	Vos		Bastaardkikker (middelste groene kikker)

Algemene zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren (dus ook voor soorten die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb artikel 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk worden voorkomen, en dat bij de inrichting aandacht wordt besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Voorzorgs- en mitigerende maatregelen

Indien door voorzorgsmaatregelen de negatieve effecten volledig kunnen worden opgeheven, waardoor overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat erom dat de voorzorgsmaatregel zorgt dat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de aanwezige beschermde soort blijft behouden en de betreffende soort niet gedood, verwond of verstoord wordt. Voorzorgsmaatregelen worden als randvoorwaarde meegegeven aan de aannemer. Indien dit niet wenselijk of mogelijk is, dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de optredende effecten te verzachten. Wanneer er sprake is van het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen, moet een ontheffing worden aangevraagd.

Opzettelijkheid

In de Wnb is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: “Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant”.

Wezenlijke invloed

Met de term ‘wezenlijke invloed’ wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zelf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de huidige staat van instandhouding van de soort. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is.

3 Projectomschrijving

3.1 Plangebied

Alle drie de rioolgemaal­en liggen in de provincie Zuid-Holland. Het afvalwatertransportgemaal (hierna: AWTG) Zwammerdam is gelegen in de gemeente Alphen aan den Rijn. AWTG Reeuwijk-Brug Oost en West zijn gelegen in de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. In

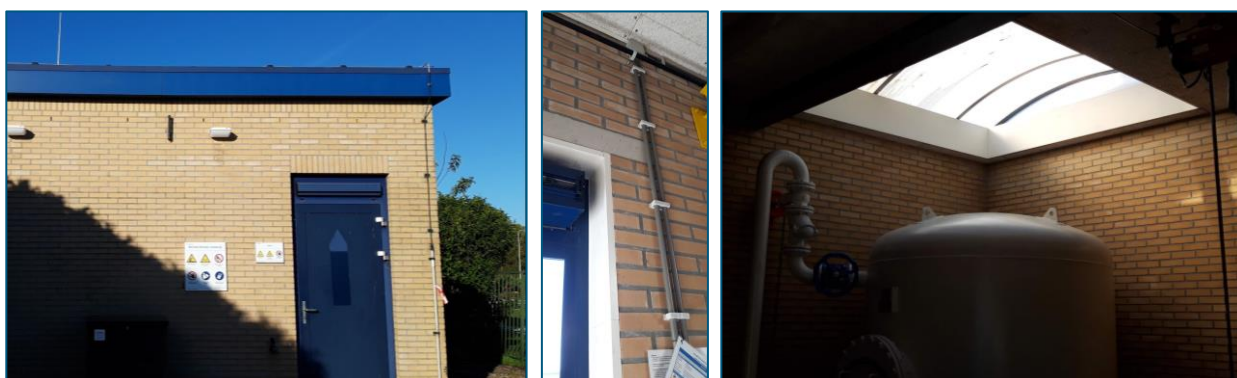
Figuur 1 is de ligging op kaart en in Figuur 2 – 4 is een foto impressie van de rioolgemaal­en weergegeven.

Figuur 1. De ligging en globale begrenzing van de drie rioolgemaal­en.

Figuur 2. Sfeerimpressie van het rioolgemaal Zwammerdam. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2020.

Figuur 3. Sfeerimpressie van het rioolgemaal Reeuwijk-Brug Oost. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2020.

Figuur 4. Sfeerimpressie van het rioolgemaal Reeuwijk-Brug West. Foto's: Royal HaskoningDHV, 2020.

3.2 Voorgenomen ontwikkelingen

De werkzaamheden zijn voor elk rioolgemaal gelijk en betreffen het vervangen van de elektrische en werktuigbouwkundige installaties. Mogelijk wordt ook het riool vervangen dat aansluit op het gemaal over een lengte van circa 10 meter. Alle bestrating wordt opnieuw aangebracht. Ten behoeve van de tijdelijke afvoer van afvalwater tijdens de bouwperiode wordt een tijdelijke pompinstallatie (TPI) geplaatst die het rioolwater uit de laatste rioolput voor het gemaal zal pompen. De installatie wordt aangesloten op de bestaande persleiding. Buiten het gemaal wordt een Ipco Pipe Pigs (pig) invoer constructie aangebracht (t.b.v. het schoonmaken van de leiding).

Er worden geen bomen en struiken gekapt en er vinden geen werkzaamheden plaats aan daken of werkzaamheden die spouwmuren of andere holtes in muren beïnvloeden. De werkzaamheden vinden ook niet plaats in het water of langs de oevers van watergangen. De werkzaamheden buiten het gebouw vinden plaats op locaties waar bestrating of gazon aanwezig is.

Duur van de werkzaamheden

Elk gemaal wordt circa 3 maanden voorzien van een TPI om het betreffende gemaal te verbouwen. De geplande periodes voor uitvoering van de werkzaamheden zijn 21 september 2021 tot 6 december 2021, 12 oktober 2021 tot 10 januari 2022 en 25 januari 2022 tot 11 april 2022.

4 Aanwezigheid beschermde soorten en toetsing aan de Wnb

In dit hoofdstuk is per rioolgemaal beschreven welke mogelijke leefgebiedsfuncties aanwezig zijn voor de voor vogels met jaarrond beschermde nesten en vleermuizen. Deze soorten konden op basis van de bureaustudie van het HHvR niet kon worden uitgesloten (Ernst, 2020). Andere beschermde soorten zijn in Ernst (2020) op basis van hun verspreidingsgegevens en/of hun specifieke habitat eisen uitgesloten. Indien uit de terreininspectie blijkt dat jaarrond beschermde nesten en/of vleermuizen niet kunnen worden uitgesloten, worden de mogelijk negatieve effecten van de voorgenomen ontwikkeling besproken. Er wordt aangegeven of deze negatieve effecten voorkomen kunnen worden door voorzorgsmaatregelen te treffen en zo ja, welke voorzorgsmaatregelen dit zijn. Indien negatieve effecten niet op voorhand te voorkomen zijn, wordt aangegeven of er nog aanvullend soortgericht onderzoek nodig is, en zo ja, voor welke functie. Op basis van de uitkomst van het aanvullend soortgericht onderzoek kan vervolgens bepaald worden of en zo ja, welke maatregelen nodig zijn en of een ontheffing in het kader van de Wnb verplicht is.

4.1 AWTB Zwammerdam

4.1.1 Jaarrond beschermde nesten

In de bomen rond het rioolgemaal zijn geen potentiële jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Het rioolgebouw is voor vogels ontoegankelijk. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten die in gebouwen nestelen, zoals huismus, gierzwaluw en bepaalde uilensoorten, doen dit vaak onder dakpannen, in kieren en gaten in muren en in schuren, zolders en kerktorens. Dergelijke broedlocaties ontbreken op AWTG Zwammerdam. Het is uitgesloten dat met de voorgenomen ingreep jaarrond beschermde nesten worden vernietigd. In de bomen en de struiken rond het rioolgebouw kunnen wel algemeen voorkomende vogelsoorten broeden, zoals merel, winterkoning, roodborst en houtduif.

Effectbeoordeling

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen kunnen algemeen voorkomende broedende vogels (zonder jaarrond beschermd nest) binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden worden verstoord. Wanneer soorten daardoor het nest verlaten, geldt dit als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4, van de Wnb. Nesten van algemene broedvogels zijn alleen beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn. Het optreden van permanent negatieve effecten zijn uitgesloten.

Het broedseizoen heeft geen wettelijk vastgestelde periode, maar de meeste vogels broeden in de periode maart tot en met juli. De geplande periodes voor uitvoering van de werkzaamheden zijn 21 september 2021 tot 6 december 2021, 12 oktober 2021 tot 10 januari 2022 en 25 januari 2022 tot 11 april 2022. Deze periodes vallen ruim buiten het gangbare broedseizoen van vogels. Effecten op algemeen voorkomende broedende vogels kunnen daarom worden uitgesloten.

Conclusie

Er is geen sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van jaarrond beschermde nesten. Een ontheffing is niet nodig. Er is dan ook geen noodzaak tot nader onderzoek.

4.1.2 Vleermuizen

Het rioolgebouw heeft stootvoegen, maar deze zitten relatief laag en zijn door het dichtopstaande struikgewas voor vleermuizen slecht bereikbaar. Vleermuizen hebben een voorkeur voor invliegopeningen van minimaal drie meter boven de grond met een vrije aanvliegroute zonder obstakels zoals takken of bladeren voor de invliegopening. De stootvoegen in het rioolgebouw zijn voor vleermuizen dan ook niet

geschikt als invliegopening. Het rioolgebouw is verder geheel gecontroleerd op aanwezige kieren onder de dakranden. Deze waren niet aanwezig. De aanwezigheid van vleermuizen in het rioolgebouw is uitgesloten.

Conclusie

De aanwezigheid van vleermuizen is uitgesloten. Er is geen noodzaak tot nader onderzoek. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vleermuizen is uitgesloten. Een ontheffing is niet nodig.

4.2 AWTG Reeuwijk-Brug Oost

4.2.1 Jaarrond beschermde nesten

Langs de westzijde van het rioolgebouw staat een hoge en brede heg die tot boven het rioolgemaal rijkt. Huismussen zitten onder andere graag in heggen. Deze heg is echter niet heel geschikt voor de huismus. Ze staat aan de rand van de bebouwde kom, omgeven door een strak bijgehouden gazon, een rijweg en een watergang. Er zijn weinig geschikte foerageer- en broedplekken aangrenzend aan de heg waar de huismus veilig en beschut eten kan zoeken en kan broeden. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen huismussen waargenomen. De aanwezigheid van de huismus is daarom uitgesloten. In de heg kunnen wel algemeen voorkomende vogelsoorten broeden, zoals merel, winterkoning, roodborst en houtduif.

Het rioolgebouw heeft geen dakrand, pannendak of andere kieren en gaten waar vogels achter kunnen broeden. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten die in gebouwen nestelen, zoals huismus, gierzwaluw en bepaalde uilensoorten, doen dit vaak onder dakpannen, in kieren en gaten in muren en in schuren, zolders en kerktorens. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten. Het is uitgesloten dat met de voorgenen ingreep jaarrond beschermde nesten worden vernietigd.

Effectbeoordeling

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen kunnen algemeen voorkomende broedende vogels (zonder jaarrond beschermd nest) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden worden verstoord. Wanneer soorten daardoor het nest verlaten, geldt dit als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4, van de Wnb. Nesten van algemene broedvogels zijn alleen beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn. Het optreden van permanent negatieve effecten zijn uitgesloten.

Het broedseizoen heeft geen wettelijk vastgestelde periode, maar de meeste vogels broeden in de periode maart tot en met juli. De geplande periodes voor uitvoering van de werkzaamheden zijn 21 september 2021 tot 6 december 2021, 12 oktober 2021 tot 10 januari 2022 en 25 januari 2022 tot 11 april 2022. Deze periodes vallen ruim buiten het gangbare broedseizoen van vogels. Effecten op algemeen voorkomende broedende vogels kunnen daarom worden uitgesloten.

Conclusie

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten. Er is geen noodzaak tot nader onderzoek. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten. Een ontheffing is niet nodig.

4.2.2 Vleermuizen

Het rioolgebouw heeft stootvoegen met een vrije aanvliegroute zonder obstakels zoals takken of bladeren voor de invliegopening. Er is gekeken of er ook vleermuispoep bij de stootvoegen op de muur of op de grond lag. Dit is niet waargenomen. Niettemin kan de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de spouw van het rioolgebouw niet worden uitgesloten. Het rioolgebouw is verder geheel gecontroleerd op

aanwezige kieren onder de dakranden. Deze waren niet aanwezig. De spouw van het rioolgemaal is geschikt als:

1. kraam-, paar-, zomer- en winterverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. De aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats is uitgesloten;
2. kraam- en zomerverblijfplaats voor meervleermuis. Winter- en paarverblijven worden niet verwacht;
3. kraam- en zomerverblijfplaats voor de gewone grootoorvleermuis. Winter- en paarverblijfplaatsen worden niet verwacht.

Ad 1. Gebouwen worden door gewone dwergvleermuizen ook als winterverblijf gebruikt, waarbij vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden. Bij vorst zoeken ze vaak verwarmde huizen op. Daar verzamelen groepen dieren zich dan bij zogenaamde massawinterverblijfplaatsen (Vleermuiswerkgroep Nederland, 2020). Het rioolgebouw is niet verwarmd. De aanwezigheid van een massawinterverblijfplaats is uitgesloten.

Ad 2. Paarverblijfplaatsen van meervleermuizen liggen over het algemeen langs trekroutes van zomerverblijven naar winterverblijven, waarvoor vaak kanalen, beken, vaarten en brede sloten worden gebruikt (zoals de in de omgeving liggende Enkele Wiericke en de Hollandsche IJssel). Het rioolgemaal ligt niet langs een dergelijke trekroute. Voor zover bekend, is overwinteren meervleermuizen in Nederland in mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken en kelders. (Vleermuiswerkgroep Nederland, 2020)

Ad 3. Als winterverblijf worden vooral ondergrondse ruimten gebruikt, zoals grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders. In de herfst en het voorjaar worden grootoorvleermuizen waargenomen, die vanaf een hangplaats aan bijvoorbeeld een boomstam, luid roepend de aandacht trekken. In die tijd worden seksueel actieve mannetjes in boomholtes, op zolders en in nest- en vleermuiskasten gevonden (Vleermuiswerkgroep Nederland, 2020).

Effectbeoordeling

De spouw van het gebouw blijft ongemoeid bij de werkzaamheden. Er is geen sprake van vernietiging van verblijfplaatsen of kans op het doden van individuen door de werkzaamheden. Wel kunnen door de werkzaamheden mogelijk door trillingen dieren worden verstoord. Dit is een overtreding van artikel 3.5, lid 2, van de Wnb. De spouw kan het hele jaar in gebruik zijn door vleermuizen. Er is geen periode waarvan op voorhand zeker is dat er geen vleermuizen aanwezig zijn. Zomer- en paarverblijfplaatsen worden door gewone dwergvleermuizen ook als winterverblijf gebruikt. Bij landurig zacht weer kunnen de vleermuizen de gehele winter in hun individuele winterverblijfplaats blijven.

Er zijn voorzorgsmaatregelen te nemen waarmee verstoring wordt voorkomen. De verblijfplaatsen dienen dan voor de duur van de werkzaamheden voor de vleermuizen ongeschikt te worden gemaakt. Bijvoorbeeld door exclusion flaps te plaatsen of het gebouw aan te lichten. Echter, daarmee worden de dieren de toegang tot hun verblijfplaats tijdelijk ontnomen. Dit wordt gezien als (tijdelijke) vernietiging van verblijfplaats. Dit is een overtreding van artikel 3.5, lid 4, van de Wnb.

Noodzaak tot nader onderzoek

Omdat het echter niet zeker is dat er daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, is eerst nader onderzoek nodig. Omdat de werkzaamheden gepland staan voor de periodes 21 september 2021 tot 6 december 2021, 12 oktober 2021 tot 10 januari 2022 en 25 januari 2022 tot 11 april 2022, is geen onderzoek naar kraamverblijfplaatsen nodig. De kraamperiode loopt van de maanden mei tot en met juli. Het onderzoek dient zich dan ook voornamelijk te richten op de mogelijke aanwezigheid van zomer-, paar- en individuele winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen.

Indien verblijfplaatsen worden aangetroffen, is er mogelijk een ontheffing op de Wnb nodig om de werkzaamheden te mogen uitvoeren. Er wordt geadviseerd om dan een ontheffing aan te vragen voor (tijdelijke) vernietiging van verblijfplaatsen (artikel 3.5, lid 4, van de Wnb) en met voorgestelde maatregel de verblijfplaatsen voor de duur van de werkzaamheden voor de vleermuizen ongeschikt te maken.

Risico's ten aanzien van de planning

Het nader onderzoek vindt plaats conform het Vleermuisprotocol 2021. Dit houdt in dat vervolgonderzoek niet in alle perioden van het jaar kan plaatsvinden. Vleermuisonderzoek loopt grofweg van mei tot en met september. Daarnaast is er, indien verblijfplaatsen worden aangetroffen, mogelijk een ontheffing op de Wnb nodig om de werkzaamheden te mogen uitvoeren. Een ontheffingsaanvraag kent een doorlooptijd van minimaal 20 weken (13 plus 7 weken verlenging). De werkzaamheden kunnen dan ook niet eerder dan oktober 2021 en mogelijk pas in de zomer van 2022 worden uitgevoerd.

Conclusie

Overtreding van de Wnb ten aanzien van vleermuizen is niet uitgesloten. Er is noodzaak voor nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen voor vleermuizen. Indien verblijfplaatsen worden aangetroffen, is er mogelijk een ontheffing op de Wnb nodig om de werkzaamheden te mogen uitvoeren.

4.3 AWTG Reeuwijk-Brug West

4.3.1 Jaarrond beschermde nesten

Direct rondom het rioolgebouw staan geen struiken of bomen. Het rioolgebouw heeft geen dakrand, pannendak of andere kieren en gaten waar vogels achter kunnen broeden. Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten die in gebouwen nestelen, zoals huismus, gierzwaluw en bepaalde uilensoorten, doen dit vaak onder dakpannen, in kieren en gaten in muren en in schuren, zolders en kerktorens. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten. Het is uitgesloten dat met de voorgenomen ingreep jaarrond beschermde nesten worden vernietigd. Ook algemeen voorkomende broedende vogels worden niet verwacht.

Conclusie

De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten. Er is geen noodzaak tot nader onderzoek. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten. Een ontheffing is niet nodig.

4.3.2 Vleermuizen

Rond het rioolgebouw zijn geen obstakels aanwezig zijn, zoals heggen of takken. Het rioolgebouw heeft echter geen stootvoegen of andere kieren waar vleermuizen achter kunnen kruipen. De aanwezigheid van vleermuizen in het rioolgebouw is daarom uitgesloten.

Conclusie

De aanwezigheid van vleermuizen is uitgesloten. Er is geen noodzaak tot nader onderzoek. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van vleermuizen is uitgesloten. Een ontheffing is niet nodig.

5 Conclusie en aanbevelingen

Nader onderzoek

Voor AWTG Zwammerdam en AWTG Reeuwijk-Brug West is geen nader onderzoek nodig. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb ten aanzien van jaarrond beschermde nesten en vleermuizen is op deze AWTGs uitgesloten. Een ontheffing is niet nodig.

De werkzaamheden bij AWTG Reeuwijk-Brug Oost kunnen leiden tot verstoring van de mogelijk in de spouw aanwezige vleermuizen. Dit is een overtreding van artikel 3.5, lid 2, van de Wnb. Omdat het echter niet zeker is dat er daadwerkelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, is eerst nader onderzoek nodig. Indien verblijfplaatsen worden aangetroffen, is er mogelijk een ontheffing op de Wnb nodig om de werkzaamheden te mogen uitvoeren. Er wordt geadviseerd om dan een ontheffing aan te vragen voor (tijdelijke) vernietiging van verblijfplaatsen (artikel 3.5, lid 4, van de Wnb) en met voorgestelde maatregel de verblijfplaatsen voor de duur van de werkzaamheden voor de vleermuizen ongeschikt te maken (zie paragraaf 4.2.2).

Risico's ten aanzien van de planning

Het onderzoek naar vleermuizen vindt plaats conform het Vleermuisprotocol 2021. Vleermuisonderzoek loopt grofweg van mei tot en met september. Daarnaast is er, indien verblijfplaatsen worden aangetroffen, mogelijk een ontheffing op de Wnb nodig om de werkzaamheden te mogen uitvoeren. Een ontheffingsaanvraag kent een doorlooptijd van minimaal 20 weken (13 plus 7 weken verlenging). De werkzaamheden kunnen dan ook niet eerder dan oktober 2021 en mogelijk pas in de zomer van 2022 worden uitgevoerd.

6 Literatuur

- Ernst, B. (2020). Quicksan wet natuurbescherming en natuurbeleid voor werkzaamheden aan drie rioolgemalen in Reeuwijk-Brug en Zwammerdam. Registratienummer 20.059941. Hoogheemraadschap van Rijnland.
- Vleermuiswerkgroep Nederland (2020). www.vleermuis.net. Geraadpleegd op 14 december 2020.